

ВІДГУК

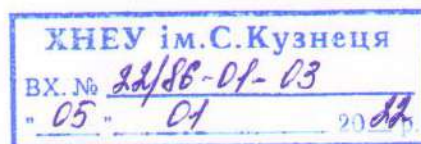
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Козаченко Ганни Володимирівни
на дисертаційну роботу Кріпкого Андрія Юрійовича
«Забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051
«Економіка» (05 – Соціальні та поведінкові науки)

Актуальність теми дисертаційної роботи. Корпоративному сектору належить системоутворювальна роль в економіці країни, а його розвиток є одним з визначальних чинників економічної безпеки держави, її валютної, фінансової, зовнішньоекономічної, інноваційної та бюджетної складових. Досвід держав з розвинутою економікою свідчить, що саме найбільші корпорації здатні забезпечити економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності держави та посилення її економічної безпеки. Тому підтримка та розвиток підприємств вітчизняного корпоративного сектору на підставі органічного поєднання інтересів та зусиль держави та суб'єктів корпоративного сектора слід визнати одним з напрямів подальшого економічного зростання України.

Одним з аспектів органічного поєднання інтересів та зусиль держави та суб'єктів корпоративного сектора є посилення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства. Розвиток підприємства сьогодні слід визнати одним з нових об'єктів в економічній безпекології, який дотепер системно та послідовно не досліджений, хоча високий рівень економічної безпеки розвитку підприємства прискорює динаміку і слугує деякою запорукою результативності його діяльності.

Перспективи та особливості розвитку вітчизняних промислових підприємств свідчать про доцільність розроблення сучасних підходів до забезпечення корпоративної безпеки процесів їхнього розвитку, поглиблення наукових засад створення стратегічного інструментарію ефективної взаємодії між основними групами корпоративних відносин, виявлення ризиків та загроз недотримання інтересів кожної з них.

З цієї позиції слід визнати безсумнівну актуальність теми дисертаційної

роботи А.Ю. Кріпкого та своєчасність її дослідження, адже розвиток підприємства є і метою його діяльності, і характеристикою її динаміки, і передумовою довгострокового сталого функціонування підприємства, і об'єктом управління.

Дисертаційна робота має проблемно-орієнтований характер, оскільки у ній окреслено проблему управління розвитком підприємств, які діють в організаційно-правовій формі акціонерного товариства, що створює додаткові суперечності в розвитку підприємства та забезпеченні його економічної безпеки і, відповідно, актуалізує дослідження за таким напрямом. Пропоновані рішення цієї проблеми слід розцінити як внесок автора до науково-прикладних засад корпоративного управління, управління розвитком підприємств, формування інструментів такого управління та економічної безпекології мікрорівня.

Дисертаційну роботу виконано у контексті основних наукових напрямів наукової діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця та Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України (м. Харків).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. За результатами аналізу змісту дисертаційної роботи, публікацій дисертанта у наукових виданнях, матеріалах науково-практичних конференцій щодо обґрунтованості та викладених у дисертації наукових положень та достовірності результатів дослідження є підстави зробити такі висновки.

Визначені об'єкт, предмет та мета дослідження характеризують його проблемне поле й визначають коло завдань, які вирішено в дисертаційній роботі.

Методологічною основою дисертаційної роботи послуговували сукупність загальнонаукових способів наукового пізнання, а також спеціальних методів дослідження, використання яких зумовлено особливостями теми, об'єкта і предмета дослідження. Дисертаційну роботу побудовано із дотриманням загальних принципів наукових досліджень.

Теоретичною основою проведеного дослідження, розробок та висновків дисертаційної роботи послуговували положення теорії управління підприємством, фундаментальні положення економічної безпекології. Це дозволило забезпечити достатній ступень обґрунтованості наукових положень дисертаційної роботи. Виконане дослідження свідчить про обізнаність дисертанта з науковими працями вчених з проблематики економічної безпекології мікрорівня, а також з концептуальними та прикладними положеннями щодо організаційного розвитку підприємства. Дослідження проведено із залученням широкої інформаційної бази: нормативно-правові документи України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, дані фінансової та статистичної звітності промислових підприємств Харківського регіону, європейські та американські стандарти якості управління, ресурси мережі Інтернет.

Міждисциплінарний характер дослідження дозволив отримати результати, яким властива наукова новизна, доповнити наявні напрацювання як в економічній безпекології мікрорівня, так і в організаційному розвитку підприємства.

Слід визнати достатню обґрунтованість положень, висновків та результатів проведеного дослідження. Положенням дисертаційної роботи А.Ю. Кріпкого властива завершеність та достатній рівень обґрунтованості.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи визначається сукупністю розроблених теоретичних положень та сформованого методичного забезпечення щодо забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку промислового підприємства.

Перш за все, слід відзначити ґрунтовну аналітичну базу проведеного дослідження, яка заклала у тому числі його теоретичне підґрунтя. Так, автором проаналізовано внесок вітчизняних та зарубіжних наукових шкіл до формування наукової галузі з організаційного розвитку: автор зупинився на категоріях та поняттях організаційного розвитку (стор. 24-35), визначив роль корпоративної безпеки в організаційному розвитку підприємства та її взаємозв'язок з іншими видами безпеки – економічною, кадровою, техніко-технологічною,

інформаційною (стор. 35-44), узагальнив підходи до корпоративної безпеки організаційного розвитку (стор. 45-65), концептуальні положення та принципи забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства (стор. 66-79). Проведену систематизацію видів протиріч, що виникають в процесі розвитку підприємства, підкріплено визначенням об'єктів загроз та ризиків, принципами якості корпоративного управління та забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку (стор. 80-82). Результати проведеного дослідження дозволили поповнити понятійно-категоріальний апарат економічної безпекології шляхом визначення змісту основної категорії досліджуваної наукової галузі «корпоративна безпека організаційного розвитку підприємства» з використанням концептів соціальної відповідальності, інформаційної прозорості, дотримання стандартів якості корпоративного управління, захисного підходу (збереження стану захищеності), необхідних для можливої максимізації прибутку підприємства (стор. 48-65).

Значну увагу у дисертаційній роботі приділено аналізу інноваційних, конкурентних та інституційних умов розвитку промислових підприємств, результати якого послугували підґрунтям виявлення найзначущих викликів та загроз інноваційним процесам розвитку та зміцненню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств (стор. 84-104) та розробленого у роботі методичного забезпечення аналізу корпоративної безпеки розвитку промислових підприємств, що містить етапи збору, оброблення, упорядкування даних, вибору показників та методів їхнього розрахунку (стор. 98-99).

За результатами аналізу показників діяльності підприємств машинобудівної галузі виявлено фактори корпоративної безпеки їхнього організаційного розвитку (стор. 126-127), що дозволило побудувати моделі причинно-наслідкових взаємозв'язків між цими факторами (стор. 133-135). Найбільш значущими є підстави вважати причинно-наслідкові взаємозв'язки між структурою акціонерного капіталу та результативністю діяльності підприємства, а також між ефективністю діяльності наглядової ради акціонерного товариства та результативністю діяльності підприємства.

Як сильну рису проведеного дослідження слід відзначити його ґрунтовний

методичний аспект, про що свідчить наявність серед результатів кількох методичних підходів та рекомендацій, з числа яких слід відзначити:

методичне забезпечення аналізу корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства, до складу якого увійшли комплекс методів, показників, процедур, застосування яких структуровано за складовими-етапами аналізу: виявлення тенденцій розвитку промислових підприємств, факторів корпоративної безпеки їх організаційного розвитку (стор. 110-123);

методичний підхід до забезпечення корпоративної безпеки розвитку підприємства, основу якого закладає узгодженість та гармонійність між стратегічними цілями розвитку підприємства та інтересами суб'єктів корпоративних відносин, для досягнення чого пропонується комплекс заходів щодо запобігання конфліктів, підтримки інформаційної прозорості, дієвості наглядової ради акціонерного товариства та підвищення рівня кваліфікації її членів для прийняття стратегічних рішень (стор.150-163);

методичний підхід до оцінювання корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства, що передбачає формування комплексу показників за параметрами стратегії організаційного розвитку – «лідерство на ринку», «гармонійність корпоративних відносин», «фінансово-економічна стійкість», «соціальність іміджу та бренду», виділення об'єктів загроз її реалізації та побудову комплексу заходів з корпоративної безпеки організаційного розвитку, інтерпретацію результатів та їхнє застосування в системі стратегічного управління розвитком підприємств (стор. 167-175).

Грунтовність методичного аспекту забезпечила апробація методичного підходу до формування корпоративної безпеки організаційного розвитку на підприємствах корпорації ПрАТ «УПЕК», що дозволило отримати уявлення про придатність виконаних методичних розробок до практичного застосування.

Наукову новизну результатів, положень та висновків дисертаційної роботи є підстави вважати доведеною. Розробки роботи базуються на достатньому теоретичному базисі та свідчать про широкий науковий світогляд автора.

Проведений аналіз положень та результатів дисертаційної роботи є підґрунтям для висновку, що вони відповідають вимогам щодо наукової новизни дослідження, їхньої обґрунтованості та достовірності, є результатом самостійної наукової роботи дисертанта, становлять як науковий, так і практичний інтерес.

За рівнем наукової новизни результати дисертаційної роботи А.Ю. Кріпкого відповідають рівню дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (05 – Соціальні та поведінкові науки).

Практична значущість результатів дослідження і рекомендації щодо їхнього використання. Цільовий характер, спрямованість на вирішення завдань щодо забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку промислового підприємства, завершеність розробок зумовили практичну значущість результатів дослідження. З числа результатів дисертаційної роботи, які мають практичну значущість, слід відзначити методичний підхід до забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку (стор. 148-162), методичне забезпечення аналізу корпоративної безпеки організаційного розвитку (стор. 110-142), рекомендації з оцінювання корпоративної безпеки при реалізації стратегії організаційного розвитку (стор. 167-178).

Практичне значення результатів дисертаційної роботи підтверджується їхнім використанням у практичній діяльності, про що свідчать надані у додатку до дисертації документи: у навчальному процесі Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця при викладанні дисциплін «Безпекоорієнтований менеджмент», «Управління безпекою розвитку соціально-економічних систем», на підприємствах корпорації ПрАТ «У.П.Е.К.» та «СПЕЦВУЗАВТОМАТИКА».

Положення, результати та розробки дисертаційної роботи, які мають практичну значущість, можна рекомендувати для подальшого використання в практиці забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку промислових підприємств.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи висвітлено у 8 наукових працях, загальним обсягом 4,9 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 3,9 ум.-друк. арк., серед яких 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу, 3 статті у фахових виданнях та 4 тези доповідей у матеріалах конференцій. В опублікованих працях відображено результати дослідження. Апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація А.Ю. Кріпкого має традиційну структуру: анотація, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. У додатках є копії довідок про практичне використання результатів дослідження. Роботу викладено на 246 сторінках машинописного тексту (10,25 авт. арк.), обсяг основного тексту дисертації становить 211 сторінок (8,79 авт. арк.), що відповідає встановленим вимогам. Зміст роботи проілюстровано відповідними таблицями та рисунками. Дисертаційну роботу оформлено відповідно до вимог наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 №40 зі змінами від 31.05.2019 р.

Зауваження до дисертаційної роботи. Окремі положення дослідження залишилися недостатньо опрацьованими та завершеними, що й зумовило такі зауваження до роботи.

1. Сьогодні в економічній безпекології існує декілька підходів до вивчення та забезпечення економічної безпеки будь-якого об'єкта (підприємство, розвиток підприємства та ін.). До найпоширеніших належать захисний, діяльнісний, ресурсний, гармонізаційний підходи. Ці підходи доречні й в забезпеченні корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства. Проте у дисертаційній роботі чітко не позначено підхід, в межах якого виконано дослідження, хоча за окремими положеннями дослідження можна зрозуміти, що застосовано елементи гармонізаційного підходу (гармонізації та узгодження стратегічних цілей та інтересів ключових груп впливу на діяльність

підприємства (табл. 1.6)) та частково елементи захисного підходу (йдеться про загрози організаційному розвитку підприємства). При цьому неясно, в який спосіб пов'язано підходи, які покладено в основу теоретичного підґрунтя формування корпоративної безпеки (приватно-корпоративний та суспільно-корпоративний) з відзначеними підходами в економічній безпекології.

2. На стор. 65 автор висловив думку щодо компонентів концепції забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку: врахування завдань стратегічного управління щодо підтримки розвитку підприємства, гармонізація та узгодження стратегічних цілей та інтересів ключових груп впливу на діяльність підприємства (табл. 1.6). Проте чомусь серед цих компонентів не зазначено загрози організаційному розвитку підприємства. Адже традиційно безпека підприємства будь-якого виду (економічна, екологічна, кадрова та ін.) передбачає аналіз загроз у контексті вибраного підходу до вивчення та забезпечення видової безпеки підприємства.

3. У дисертаційній роботі процеси організаційного розвитку підприємства розглянуто як процеси управління організаційними змінами в діяльності підприємства (стор. 24-44). Об'єктами організаційних змін представлено зміни в системі управління підприємством, кадрові зміни, інноваційні зміни. Таке «широке» коло об'єктів організаційних змін в діяльності підприємства не дозволило конкретизувати визначення змісту поняття «корпоративна безпека організаційного розвитку підприємства», що надалі позначилося на її кількісному оцінюванні.

4. Складовими корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства автор вважає економічну, соціальну та екологічну (пп. 1.2). Такої позиції слід було дотримуватися й надалі при розробленні методичного підходу до забезпечення корпоративної безпеки, його інформаційно-аналітичного та стратегічного інструментарію. Але при гармонізації інтересів підприємства та стейкхолдерів розглянуто лише економічну та соціальну складові корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства, тоді як екологічній складовій належної уваги не приділено, причому без зазначення відповідних причин.

5. В дисертації багато уваги приділено аналізу інституційних умов забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку промислових підприємств (пп. 2.1, 2.2). Проте повною мірою не розкрито дію стандартів якості корпоративного управління, не представлено передові практики світового досвіду їх застосування.

6. В розробленому методичному підході до забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства параметри для визначення її рівня поділено за ознаками асиметричності інформації, конфліктності цілей та інтересів, дієвості наглядової ради (табл. 3.3, стор. 161-162). Параметри рівнів асиметричності інформації розглядаються з позицій дотримання принципу транспарентності, інформаційної прозорості прийняття стратегічних рішень, а ось характеристики конфіденційності та захисту інформації не враховано.

7. У дисертаційній роботі надано пропонований стратегічний інструментарій корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства, представлений комплексом стратегічних заходів (табл. 3.25 стор.195-198). Його вибір має здійснюватися відповідно площині стратегічних напрямів організаційного розвитку (рис. 3.2) – «лідерство», «гармонійність», «фінансово-економічна стійкість», «соціальність іміджу та бренду». Але інструментарій вибору комплексу стратегічних заходів не надано, що дещо зменшує практичну значущість заявленого інструментарію корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства.

Висловлені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки результатів дисертаційної роботи, їхньої новизни та практичної значущості.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Кріпкого Андрія Юрійовича на тему «Забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства» є актуальним, завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, результати якого поглиблюють теоретичні основи економічної безпекології мікрорівня та розвитку підприємства. Тема дисертаційної роботи актуальна, її мету досягнуто, а завдання - виконано. Наукову новизну отриманих наукових результатів, їхнє теоретичне та практичне значення доведено та відповідним чином аргументовано.

Зміст дисертаційної роботи відповідає заявленій темі дослідження. За змістом положень, результатів та висновків дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 «Економіка».

Дисертаційну роботу написано науковим стилем, її положення викладено у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовано та підтверджуються результатами досліджень.

За результатами аналізу положень та кваліфікаційних ознак представленої дисертаційної роботи та на підставі змісту відгуку є підстави стверджувати, що дисертаційна робота А.Ю. Кріпкого за якістю та змістом проведених досліджень, рівнем наукової новизни отриманих результатів та їхньою практичною цінністю відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії (п. 9,10,11 та 12 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167), а її автор – Кріпкий Андрій Юрійович - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри економічної безпеки та
фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ МВС України

Ганна КОЗАЧЕНКО